

Gebruik media-apparatuur en telefoons op de fiets

Resultaten van een internetenquête

Inleiding

Deze poster vermeldt de resultaten van een onderzoek naar het gebruik van apparatuur tijdens het fietsen.

Met 'apparatuur' wordt kortweg bedoeld: alle draagbare apparatuur waarmee gebeld of naar muziek geluisterd kan worden, of waarmee naar informatie gezocht kan worden, of waarmee berichten gelezen of verzonden kunnen worden.

Onderzoeksvragen

Via een internetenquête werden gegevens verzameld betreffende vier onderzoeksvragen (Goldenbeld, Houtenbos & Ehlers, te verschijnen):

1. Wat is de **frequentie en wijze van gebruik** van apparatuur tijdens het fietsen?
2. Hoe vaak zijn fietsers betrokken bij **fietsongevallen**?
3. Wat is de **bijdrage van het gebruik** van apparatuur aan fietsongevallen?
4. **Compenseren** fietsers in hun gedrag voor het gebruik van apparatuur op de fiets?

Methode

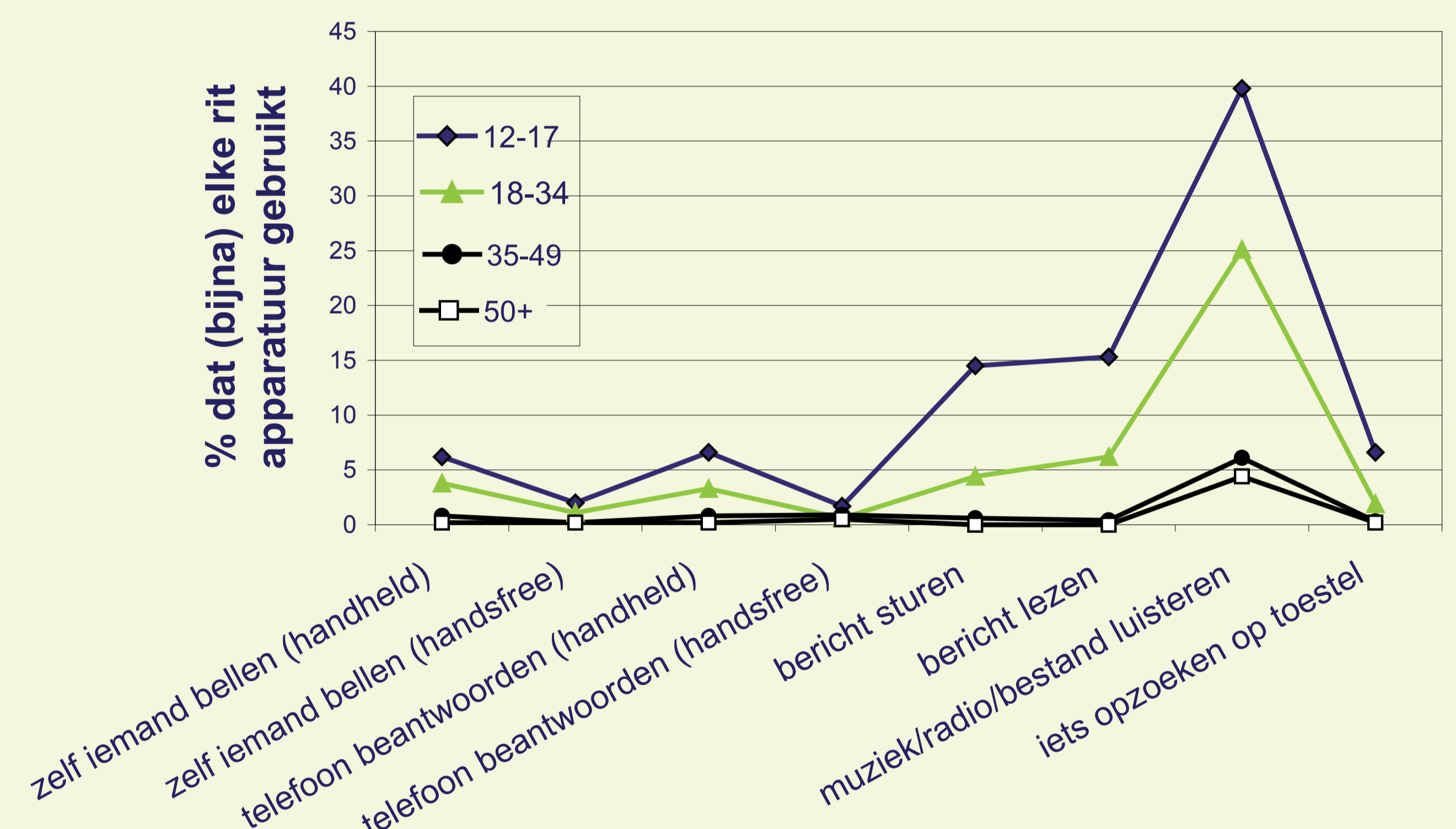
De internetenquête is afgenomen onder 2553 Nederlandse fietsers (responspercentage: 69%). Aan de respondenten werden vragen gesteld over onder andere:

- fietsgedrag
- apparatuurgebruik tijdens het fietsen
- fietsongevallen in het afgelopen jaar
 - o met of zonder botsing met een andere verkeersdeelnemer
 - o met of zonder enig letsel
 - o activiteiten vlak voor het fietsongeval

Resultaten

1. Frequentie en wijze van gebruik

- 69% zegt wel eens apparatuur te gebruiken tijdens het fietsen (voor muziek, bellen, berichten, etc.)
- 17% zegt (bijna) elke rit apparatuur te gebruiken tijdens het fietsen

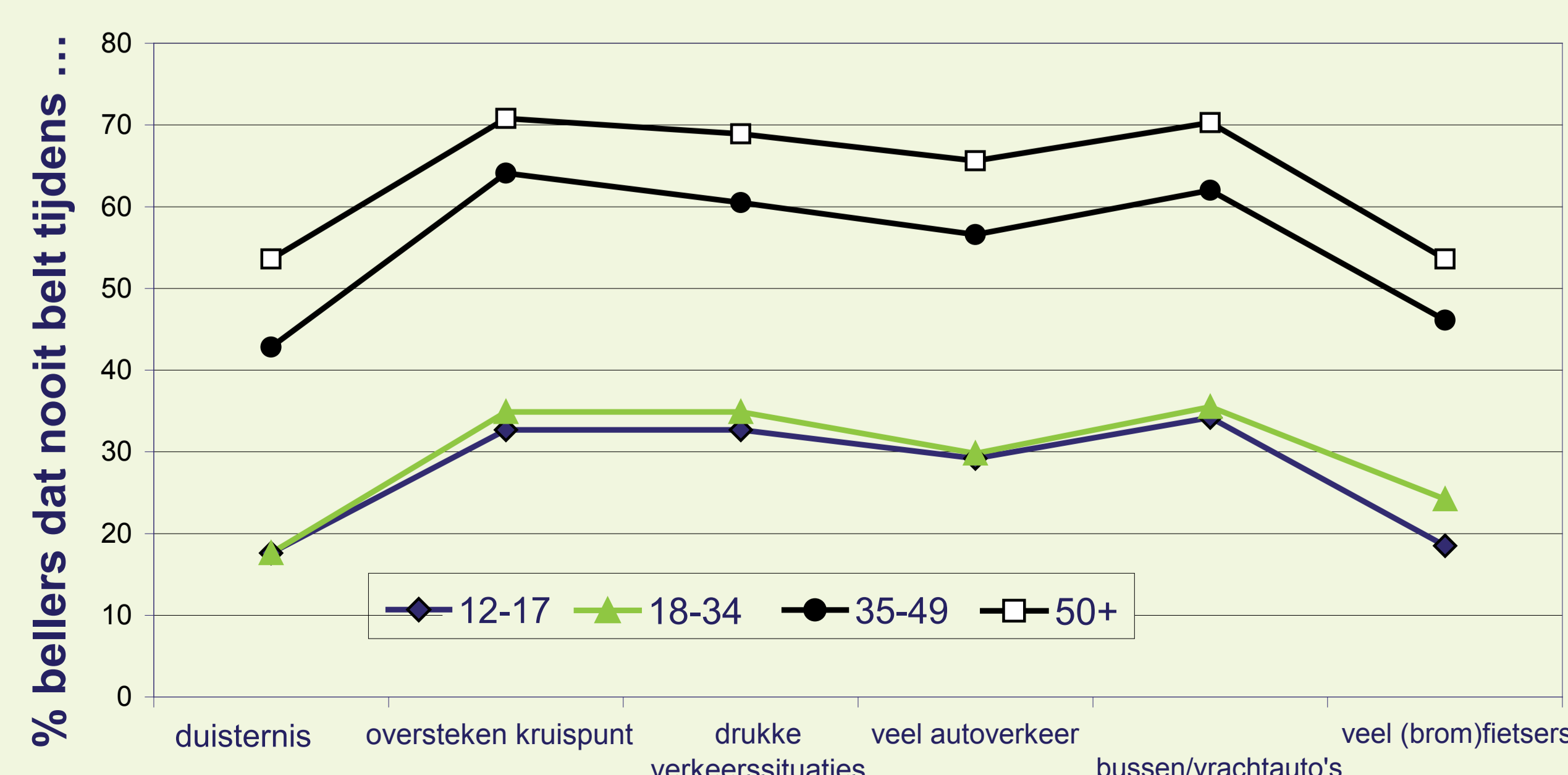
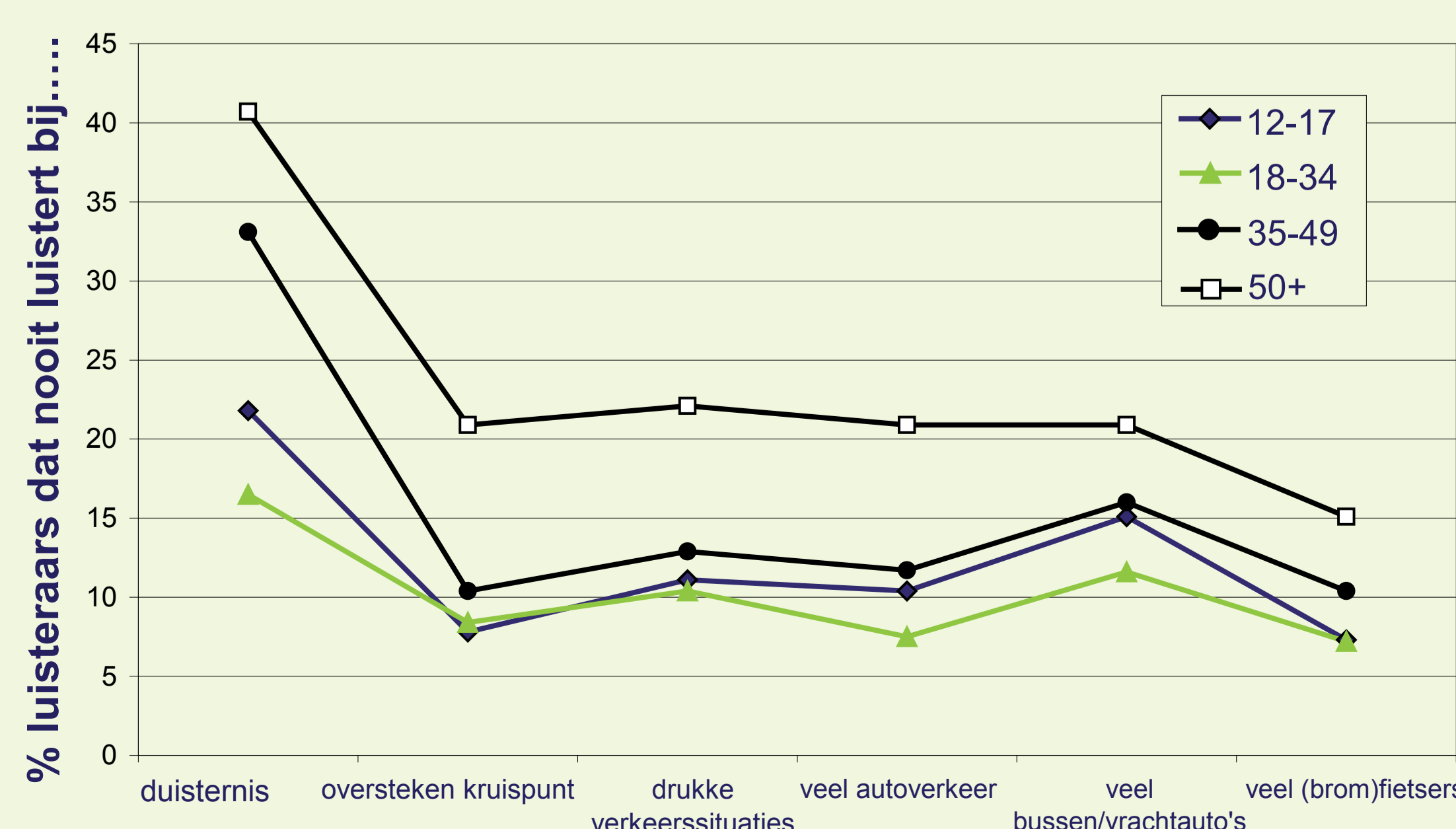

- Grote verschillen per leeftijdsgroep

Gebruik apparatuur tijdens het fietsen

Leeftijdsgroep	Telefoon	Muziek
12-17	77%	76%
18-34	76%	54%
35-49	47%	23%
50+	34%	14%
Totaal	58%	41%

- Selectieve, aan verkeersomstandigheden aangepaste gebruik van apparatuur

Auteurs

Charles Goldenbeld
Maura Houtenbos

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek
Verkeersveiligheid SWOV

Aanleiding onderzoek

In steeds toenemende mate bezitten Nederlandse fietsers mediaspelers en/of mobiele telefoons die zij ook tijdens het fietsen veelvuldig gebruiken. Dit roept de vraag op hoe frequent het gebruik van deze apparatuur tijdens het fietsen is en of het gebruik van deze apparatuur tijdens het fietsen ook bijdraagt aan een hogere onveiligheid.

Keywords

- Mobiele telefoon
- Mp3-spelers
- Fietsen
- Jongeren
- Risico

Naar leeftijd representatief gewogen steekproef

2. Fietsongevallen

- Eén op twintig fietsers (5,3%) rapporteert in het afgelopen jaar betrokken te zijn geweest bij een fietsongeval met enig letsel

	Aantal fietsongevallen	Aantal personen (% steekproef)
Alle gerapporteerde fietsongevallen	745	439 (17,1%)
Waarvan nadere informatie gegeven	610	439
Met enig letsel	187	137 (5,3%)

3. Bijdrage van gebruik apparatuur aan fietsongevallen

- Minder dan 10% van alle fietsongevallen en minder dan 9% van fietsongevallen met enig letsel werd voorafgegaan en mogelijk beïnvloed door gebruik van apparatuur
- Het risico op een fietsongeval was een factor 1,3 (30%+) hoger voor fietsers die elke rit zelf bellen, de telefoon beantwoorden, en muziek luisteren, dan voor fietsers die nooit apparatuur gebruiken

Naar leeftijd representatief gewogen steekproef

Leeftijd	Fietsongevallen met letsel	Aanwezigheid mogelijk afleidende factoren vlak voor ongeval		
		Alleen apparatuur	Alleen andere factor	Combinatie apparatuur/andere factor
12-17	96	12 (12,5%)	36 (37,5%)	6 (6,2%)
18-34	38	4 (10,5%)	13 (34,2%)	3 (7,9%)
35-49	40	1 (2,5%)	14 (35,0%)	0
50+	46	0	13 (28,2%)	0
Totaal	187	10 (5,3%)	65 (34,7%)	7 (3,7%)

4. Compenserend gedrag

- Iets meer dan 6 op de 10 fietsers die tijdens het fietsen apparatuur gebruikt paste naar eigen zeggen het gedrag ook (in enige mate aan) bij gebruik van apparatuur
 - o 12-34-jarigen zeggen vooral beter op te letten
 - o oudere fietsers gebruiken relatief vaak een fietshelm ter compensatie

Conclusies

- Dit onderzoek duidt aan dat apparatuurgebruik op de fiets een onafhankelijke risicofactor is, die naast de werking van andere risicofactoren, tot een hoger ongevalsrisico leidt.
- De gegevens van dit onderzoek werden vergeleken met die van ander Nederlands onderzoek (De Waard et al., 2010). Op grond van de beide onderzoeken kan geconcludeerd worden dat bij **3 à 4%** van alle fietsongevallen met enige vorm van letsel telefoongebruik voorafgaand aan het fietsongeval mogelijk een rol heeft gespeeld.
- Naast apparatuurgebruik zijn er ook andere frequente vormen van afleiding voor fietsers (bijv. in gesprek zijn met andere fietsers).

Aanbevelingen

• Voorlichting en educatie

In navolging van AVV (2006) geven wij de aanbeveling om aandacht te schenken aan risicoherkenning van jongere fietsers tijdens het fietsen. De voorlichting en educatie moeten met name gericht zijn op jongere fietsers en dienen bij te dragen aan het besef dat gebruik van apparatuur op de fiets een risicoverhogende factor is. Daarnaast zijn er ook nog de nodige andere vormen van afleiding waarop voorlichting kan wijzen.

• Tips voor veilig gebruik

Het advies om het apparatuurgebruik tijdens fietsen helemaal achterwege te laten lijkt, althans voor jongere fietsers, weinig kansrijk. De voorlichting zou met name tips kunnen geven voor een veilig gebruik van apparatuur tijdens het fietsen, en wat eventueel nog wel kan en wat beslist niet.

• Monitoring apparatuurgebruik

Verdere monitoring van de ontwikkeling van apparatuurgebruik tijdens het fietsen is nodig om te zien hoe het probleem zich ontwikkelt en of verder gaande maatregelen (wetgeving, handhaving) serieus overwogen dienen te worden.

Literatuur

Goldenbeld, C., Houtenbos, M. & Ehlers, E. (te verschijnen). *Het gebruik van draagbare mediaspelers en mobiele telefoons tijdens het fietsen*. Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV, Leidschendam.

De Waard, D., et al. (2010). *Mobile phone use while cycling: Incidence and effects on behaviour and safety*. In: Ergonomics, vol. 53, nr. 1, p. 30-42.

AVV (2006). *Wat zijn de risico's van mobiel bellen op de fiets? Een literatuurstudie*. Adviesdienst Verkeer en Vervoer, Rotterdam.